

Đề xuất một số giải pháp thúc đẩy phát triển DNNVV trên địa bàn TP. Hà Nội

NGUYỄN THỊ THÚY*

Hoạt động khởi nghiệp doanh nghiệp (DN), đặc biệt là DN nhỏ và vừa (DNNVV) trên địa bàn TP. Hà Nội đã được Đảng và chính quyền Thành phố quan tâm. Nhờ đó, các DNNVV đã đóng góp quan trọng cho sự phát triển kinh tế của Thủ đô. Tuy nhiên, quá trình phát triển các DN này cũng đặt ra những vấn đề khó khăn, hạn chế, cần có giải pháp kịp thời để khắc phục.

CHỦ TRƯỞNG, CHÍNH SÁCH ĐỐI VỚI DNNVV TRÊN ĐỊA BÀN TP. HÀ NỘI

Ngày 17/8/2020, UBND Thành phố đã ban hành Kế hoạch số 167/KH-UBND hỗ trợ DNNVV trên địa bàn Thành phố năm 2021 nhằm thúc đẩy DNNVV phát triển, tăng trưởng về chất lượng và hiệu quả, phát triển DN đổi mới sáng tạo, DN công nghệ số, tham gia liên kết chuỗi giá trị trong khu vực và toàn cầu, góp phần nâng cao năng lực cạnh tranh và hội nhập quốc tế, chất lượng, hiệu quả hoạt động của DNNVV ngang bằng với các nước dẫn đầu trong khối ASEAN; Phấn đấu tăng thêm từ 10% (khoảng 30 nghìn) DN thành lập mới trong năm 2021; Tạo thêm 150 nghìn việc làm mới; Tỷ trọng kim ngạch xuất khẩu của khu vực DNNVV chiếm trên 25% tổng kim ngạch xuất khẩu của Thủ đô, đóng góp khoảng 45% GRDP và hơn 30% ngân sách thành phố. Theo đó, các DNNVV sẽ được hỗ trợ chung về cải cách thủ tục hành chính; tiếp cận tín dụng; thuế; mặt bằng sản xuất; công nghệ, cơ sở ươm tạo, cơ sở kỹ thuật; mở rộng thị trường; thông tin, tư vấn và pháp lý; phát triển nguồn nhân lực; được hỗ trợ kinh phí tham gia hội chợ triển lãm, hội thảo, hội nghị kết nối kinh doanh, giới thiệu sản phẩm công nghệ để tìm kiếm cơ hội kinh doanh; đặc biệt, được hỗ trợ 100% kinh phí tổ chức các khóa đào tạo khởi sự kinh doanh, 70% kinh phí tổ chức các khóa về quản trị kinh doanh...

Tiếp đó, ngày 29/12/2020, UBND TP. Hà Nội cũng ban hành Quyết định số 5742/QĐ-UBND, phê duyệt Đề án "Hỗ trợ DNNVV trên địa bàn TP. Hà Nội giai đoạn 2021-2025". Theo đó, mục tiêu đặt ra của Đề án là, giai đoạn 2021-2025, DNNVV trên địa bàn Thủ đô phấn đấu đạt được các chỉ tiêu: (1) Tạo thêm khoảng 1,5 triệu việc làm mới cho người lao động; (2) Tỷ trọng kim ngạch xuất khẩu của khu vực DNNVV chiếm hơn

25% tổng kim ngạch xuất khẩu của Thủ đô; (3) Đóng góp hơn 40% GRDP và hơn 30% ngân sách thành phố; (4) Củng cố, nâng cấp các mô hình sản xuất tập trung, liên kết sản xuất hiện có để phát triển khoảng 10 cụm liên kết ngành, chuỗi giá trị thuộc 5 ngành tiềm năng gồm: Công nghệ thông tin, Công nghiệp điện tử, Cơ khí chế tạo, Nông nghiệp công nghệ cao, Bảo quản và chế biến nông sản, thực phẩm.

THỰC TRẠNG PHÁT TRIỂN CỦA DNNVV TRÊN ĐỊA BÀN TP. HÀ NỘI

Kết quả đạt được

Với những diễn biến rất nhanh của cuộc Cách mạng công nghiệp 4.0 và những tác động của quá trình hội nhập quốc tế đã tạo ra được rất nhiều cơ hội cho các DNNVV. Tuy nhiên, các DN này cũng phải đối mặt với không ít những khó khăn thách thức. Dù vậy, một DN chỉ có thể được coi là DN thành công khi thể hiện được tính đổi mới sáng tạo. Điều này khiến cho việc xác định rõ thực trạng phát triển DNNVV trên địa bàn TP. Hà Nội là nhiệm vụ không dễ dàng.

Theo Sở Kế hoạch và Đầu tư TP. Hà Nội, năm 2020, TP. Hà Nội đã cấp Giấy chứng nhận đăng ký DN cho 26.578 DN thành lập mới với số vốn đăng ký là 409.291 tỷ đồng (giảm 2% về số lượng DN và tăng 6% vốn đăng ký so với cùng kỳ năm trước), thực hiện thủ tục giải thể cho 2.529 DN (tăng 19% so với cùng

* TS., Trường Đại học Công nghiệp Hà Nội

kỳ năm trước). 10.201 DN đăng ký tạm ngừng hoạt động (tăng 38% so với cùng kỳ năm trước). Nâng tổng số DN trên địa bàn TP. Hà Nội lên 303.705 DN.

Hà Nội cũng đang chiếm khoảng 30% tổng số DN đang hoạt động cả nước (bình quân Hà Nội có 19,3 DN trên 1.000 dân, so với trung bình cả nước có 7,9 DN). Trong 303.705 DN này, chủ yếu là DNNVV, chiếm 97%. Số DNNVV này đóng vai trò rất quan trọng trong việc tạo ra việc làm, tăng thu nhập cho người lao động, huy động các nguồn lực đầu tư cho phát triển và đóng góp vào ngân sách nhà nước, cụ thể như sau:

Đóng góp tích cực vào tăng trưởng GRDP của địa phương, cũng như ngân sách nhà nước

Sự phát triển của DNNVV trong những năm gần đây đã đóng góp tích cực vào sự phát triển kinh tế - xã hội của TP. Hà Nội, đặc biệt về vấn đề thu hút và sử dụng lao động và đóng góp đáng kể vào việc thu ngân sách nhà nước. Phát biểu tại "Lễ tôn vinh doanh nhân, DN Thăng Long năm 2020" do TP. Hà Nội tổ chức vào tối ngày 24/10/2020, ông Chu Ngọc Anh, Chủ tịch UBND TP. Hà Nội đánh giá, mặc dù bị tác động bởi dịch Covid-19, nhưng kinh tế Thủ đô vẫn duy trì sự tăng trưởng, các DNNVV Hà Nội vẫn đóng góp hơn 30% tổng thu ngân sách, tạo nhiều việc làm, góp phần đảm bảo an sinh xã hội (XM, 2020). Nhờ đó, tăng trưởng kinh tế của Thủ đô cũng có sự tăng trưởng tích cực. Theo Cục Thống kê TP. Hà Nội (2020), tổng sản phẩm trên địa bàn (GRDP) của Thành phố trong các tháng cuối năm 2020 có sự bứt phá mạnh (quý I tăng 4.13%, quý II tăng 1,76%, quý III tăng 3,95% và quý IV tăng 5,77%). Nhờ đó, GRDP năm 2020 của Thành phố tăng 3,98%, cao gấp khoảng 1,37 lần mức tăng GDP của cả nước. Dù không đạt chỉ tiêu tăng 7,5% như đã đề ra, nhưng trong bối cảnh đại dịch Covid-19 diễn biến khá phức tạp, kinh tế thế giới và trong nước gặp nhiều khó khăn, kết quả trên là rất quan trọng, thể hiện tính chủ động, kịp thời, hiệu quả các giải pháp của Thành phố trong phòng, chống, dập dịch và phục hồi, phát triển kinh tế, bảo đảm an sinh xã hội trên địa bàn Thủ đô.

Đóng góp vào giá trị xuất khẩu

Đóng góp vào xuất khẩu của DNNVV trên địa bàn Thủ đô ngày càng tăng. Các DNNVV chủ yếu xuất khẩu các mặt

hàng thủ công, mỹ nghệ, các ngành nghề truyền thống và cũng tham gia xuất khẩu thủy sản, dệt may. Các DNNVV ở Hà Nội cũng chính là nguồn động lực mở rộng các mặt hàng, khai thác các mặt hàng mới, mở rộng thị trường, mở rộng quan hệ bạn hàng sang nhiều nước khác nhau trên thế giới, đặc biệt là trong bối cảnh hội nhập. Theo Tổng cục Hải quan, năm 2019, Hà Nội bội thu trong hoạt động xuất khẩu với kim ngạch xuất khẩu đạt 17,5 tỷ USD, tăng 25,8%, vượt chỉ tiêu tới trên 17%. Riêng năm 2020, kim ngạch xuất khẩu của Thành phố gấp 1,53 lần năm 2015, tăng trung bình 8,9%/năm.

Đóng góp về giải quyết việc làm, tạo thu nhập

Thực tế các năm qua cho thấy, các DNNVV Hà Nội đã giải quyết cho khoảng 20%-25% lực lượng lao động trong xã hội. Năm 2019, TP. Hà Nội đã giải quyết việc làm cho 192.000 lao động, đạt 124,6% kế hoạch, tăng 0,96% so với năm 2018. Mặc dù năm 2020, đại dịch Covid-19 bùng phát trở lại, nhưng nhờ sớm được kiểm soát, nên không ảnh hưởng nhiều đến lực lượng lao động. Số người có việc làm trên toàn Thành phố là 4,1 triệu người, tỷ lệ thất nghiệp giảm 2,1% (Nam Khánh, 2020).

Một số khó khăn, hạn chế

- Hầu hết các DNNVV tiếp cận nguồn vốn khá khó khăn. Hơn nữa, do đặc thù của các DNNVV là công nghệ, máy móc thiết bị còn lạc hậu và yếu kém, dẫn đến tình trạng hiệu quả kinh doanh của các DN này còn thấp, năng suất sản xuất còn chưa cao.

- Đa số các DNNVV chưa quan tâm đến giải pháp xây dựng và phát triển thương hiệu, nghiên cứu thị trường. Trong bối cảnh hội nhập các DN này còn khá lúng túng trong việc tiếp cận thông tin và việc tiếp nhận thông tin sản phẩm, thông tin thị trường còn chậm. Trình độ quản lý của các DNNVV còn nhiều hạn chế, quy mô sản xuất nhỏ lẻ, manh mún.

- Lao động trong các DNNVV chủ yếu là lao động phổ thông, ít được đào tạo, thiếu kỹ năng, trình độ văn hoá thấp, tình trạng này còn trầm trọng hơn đối với số lao động trong các cơ sở kinh doanh nhỏ.

- Công tác lãnh đạo, chỉ đạo của các cấp chính quyền từ Thành phố tới địa phương đối với việc khuyến khích và tạo điều kiện để phát triển các DN nói chung, DNNVV nói riêng còn hạn chế. Đội ngũ cán bộ, công chức thực hiện nhiệm vụ còn thiếu và yếu, nhất là đối với các cơ quan cấp huyện, xã, một số cán bộ còn sách nhiễu, gây phiền hà cho DN nói chung, cũng như DNNVV nói riêng. Ở một số khâu, bộ máy còn xảy ra tình trạng thiếu các phương tiện làm việc, dẫn đến sự quá tải, chậm trễ trong việc giải quyết những vướng mắc của DN. Thủ tục pháp lý còn rườm rà, gây khó khăn cho DNNVV trong việc tiếp cận với các chính sách.

MỘT SỐ GIẢI PHÁP

Để thúc đẩy sự phát triển cho các DNNVV trên địa bàn TP. Hà Nội, từ đó đóng góp nhiều hơn nữa vào sự

phát triển kinh tế của Thủ đô, theo tác giả, cần thực hiện có hiệu quả một số giải pháp sau:

Về phía TP. Hà Nội

- Thành phố cần tiếp tục đẩy mạnh cải cách thủ tục hành chính trong lĩnh vực thuế, hải quan giúp các DNNVV thuận tiện trong việc tiếp cận về vốn, thị trường, đẩy mạnh được xuất khẩu.

- Khuyến khích, hỗ trợ DNNVV trên địa bàn Thủ đô đầu tư vào các hoạt động nghiên cứu và phát triển, ứng dụng, chuyển giao công nghệ tiên tiến. Hoàn thiện và bảo đảm thực thi hiệu quả pháp luật về sở hữu trí tuệ, phát triển các quỹ hỗ trợ đổi mới sáng tạo và ứng dụng công nghệ. Áp dụng chính sách thuế, hỗ trợ tài chính, tiếp cận các nguồn vốn ưu đãi phù hợp với hoạt động nghiên cứu, đổi mới, hiện đại hóa công nghệ: kết nối DN, ý tưởng khởi nghiệp, đổi mới sáng tạo với các nhà đầu tư, quỹ đầu tư.

- Tạo lập môi trường đầu tư, kinh doanh thuận lợi cho phát triển DNNVV nhằm bảo đảm duy trì niềm tin của các DN và tăng cường đầu tư. Theo đó, cần bảo đảm ổn định kinh tế vĩ mô, kiểm soát lạm phát, đẩy nhanh quá trình cơ cấu lại kinh tế gắn với đổi mới mô hình tăng trưởng. Tăng cường cơ chế, chính sách khuyến khích thành lập DN, chú trọng hỗ trợ đối với các DNNVV, thu hẹp những lĩnh vực kinh doanh có điều kiện, tạo điều kiện để kinh tế tư nhân đầu tư, phát triển sản xuất, kinh doanh trong những ngành, lĩnh vực, địa bàn mà pháp luật không cấm, phù hợp với chiến lược phát triển kinh tế - xã hội trong từng thời kỳ của Thành phố.

- Tiếp tục có các chính sách hỗ trợ DNNVV phù hợp với yêu cầu thực tiễn của DN cũng như môi trường kinh doanh. Theo đó, sự hỗ trợ của TP. Hà Nội đối với DNNVV phải dựa trên những nền tảng pháp lý, các quy định của pháp luật quốc gia, tuân thủ các cam kết quốc tế trong các hiệp định thương mại đa phương, song phương mà Việt Nam là thành viên. Việc hỗ trợ trên nguyên tắc này sẽ đảm bảo không tạo ra những rào cản pháp lý hay sự phân biệt đối xử giữa các DN. Từ đó, giúp cho các DN có thể có những thuận lợi nhất định trong định hướng phát triển và hoạt động.

Về phía Ngân hàng Nhà nước và các tổ chức tín dụng

Ngân hàng Nhà nước cần tiếp tục nghiên cứu các chính sách hỗ trợ về vốn cho nhóm DN này hoạt động sản xuất, kinh doanh hiệu quả hơn. Bên cạnh đó, các tổ chức tín dụng cần tăng cường các chính sách, hỗ trợ, giúp các DNNVV trên địa bàn Thành phố có thể tiếp cận được các nguồn vốn một cách dễ dàng hơn. Ngoài ra, các tổ chức tín dụng cũng cần có các chương trình dự án ưu đãi về các khoản cho vay đối với các DN. Cần có các gói sản phẩm cho vay đặc thù phù hợp với đối tượng khách hàng là DNNVV theo từng nhóm ngành nghề để có các giải pháp đáp ứng yêu cầu khách hàng một cách linh hoạt. Đồng thời, cải tiến, đơn giản hóa quy trình cho vay, yêu cầu thông tin cung cấp phù hợp với thực tế và có tư vấn, hướng dẫn chi tiết để các DNNVV có thể dễ dàng nắm bắt và thực hiện.

Về phía các DNNVV

Tăng cường đầu tư và ứng dụng công nghệ trong việc lập sổ sách kế toán, khai thuế và hải quan điện tử, giao dịch ngân hàng qua internet nhằm giảm chi phí giao dịch, kết nối và chia sẻ thông tin tài chính với các tổ chức tín dụng để dẫn minh bạch hóa thông tin tài chính, tạo lòng tin trên thị trường. Bên cạnh đó, cũng cần tích cực tham gia vào các hiệp hội, để tiếp cận được nhanh với các thông tin, chính sách, các chương trình hỗ trợ. Từ đó, giúp các DNNVV đẩy nhanh được quá trình phát triển, hoàn thiện quá trình sản xuất, nâng cao được chất lượng sản phẩm nhằm đáp ứng được những yêu cầu trong bối cảnh hội nhập quốc tế hiện nay. □

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Tổng cục Hải quan (2019, 2020). *Tình hình xuất - nhập khẩu hàng hóa của Việt Nam năm 2019, năm 2020*
2. Sở Kế hoạch và Đầu tư TP. Hà Nội (2021). *Tình hình đăng ký DN trên địa bàn TP. Hà Nội tháng 12 năm 2020*
3. Cục Thống kê TP. Hà Nội (2020). *Báo cáo tình hình kinh tế - xã hội năm 2020*
4. Nam Khánh (2020). *Hà Nội: Thực hiện đồng bộ các giải pháp giải quyết việc làm trong năm 2020*, truy cập từ <http://laodongxahoi.net/ha-noi-thuc-hien-dong-bo-cac-giai-phap-giai-quyet-viec-lam-trong-nam-2020-1314958.html>
5. Nguyễn Minh Phong (2021). *Triển vọng kinh tế Hà Nội năm 2021*, truy cập từ <https://nhandan.com.vn/nhan-dinh/trien-vong-kinh-te-ha-noi-nam-2021-636304/>
6. XM (2020). *DN nhỏ và vừa Hà Nội đóng góp hơn 30% tổng thu ngân sách thành phố*, truy cập từ <https://baotintuc.vn/kinh-te/doanh-nghiep-nho-va-vua-ha-noi-dong-gop-hon-30-tong-thu-ngan-sach-thanh-pho-20201024215129008.htm>